

**SPOŁECZEŃSTWO RODZINIE – RODZINA SPOŁECZEŃSTWU
THE SOCIETY FOR THE FAMILY – THE FAMILY FOR THE SOCIETY**

Andrzej Pryba

Rodzina podstawową instytucją i wspólnotą życia społecznego

ABSTRAKT

Rodzina to wspólnota osób i instytucja społeczna. Jej podstawą jest związek małżeński mężczyzny i kobiety oparty na ich wzajemnej miłości i wolnym wyborze. To instytucja prawa naturalnego, którego twórcą jest sam Bóg.

Małżeństwo i rodzina to głęboka wspólnota życia i miłości oraz komunია osób. Ta specyficzna wspólnota odpowiada wzajemnie za siebie, rodzi i wychowuje następne pokolenie, humanizując społeczeństwo. Rodzina jest dobrem społecznym, którego potrzebuje społeczeństwo.

Słowa kluczowe

rodzina, małżeństwo, wspólnota osób, grupa społeczna, instytucja społeczna, dobro społeczne

Family as a Fundamental Institution and Community of Social Life

ABSTRACT

The family is a community of people and a social institution. Its foundation is the marriage of a man and a woman based on their mutual love and free choice. It is an institution of natural law, of which God is the creator. Marriage and family is an intimate community of life and love and a communion of persons. Members of this particular community are responsible for one another, raise and educate the next generation while humanizing society. The family is a social good, needed by society.

Key words

family, marriage, community of people, social group, social organization, social welfare

Paweł Bortkiewicz

Dobro rodziny kryterium zasady pomocniczości

ABSTRAKT

Artykuł podejmuje zagadnienie zasady pomocniczości w odniesieniu do rodziny. Zasada pomocniczości sformułowana została w encyklice *Quadragesimo anno* w 1931 r., znana jest też jako zasada subsydiarności, uznaje się ją także w kręgach pozakościelnych w przestrzeni regulacji życia społecznego. Określa ona właściwe relacje społecznych struktur mniejszych (rodziny) wobec większych (państwa). Rodzina ze względu na swoją specyfikę – strukturę oraz role społeczne (zwłaszcza wychowawcze) stanowi ze swej istoty społeczność apelującą o realizację solidarności i pomocniczości ze strony państwa. Szczególnym obszarem realizacji tej zasady wydają się działania wspierające rodzinę w jej dzietności, w polityce zatrudnienia i mieszkaniowej oraz w zakresie wychowania. Nie podejmując szczegółowej analizy tych płaszczyzn w warunkach polskich, można bez trudu zauważyć rozbieżność postulowanych zasad z aktualną polityką społeczną.

Słowa kluczowe

zasada pomocniczości, rodzina, polityka społeczna, wychowanie

The Good of the Family as a Criterion of the Principle of Subsidiarity

ABSTRACT

The article tackles the issue of the principle of subsidiarity regarding the family. The principle of subsidiarity was formulated in the encyclical *Quadragesimo Anno* in 1931 and it is also recognized outside the Church on the regulative plane of social life. It defines the proper relations of smaller structures (families) to large ones (the state). On account of its specific structure and social roles (especially education), the family is by nature a community that calls for the implementation of solidarity and subsidiarity by the state. It seems that a special domain for the implementation of this principle includes initiatives supporting fertility of the family, employment and housing policy, and education. Even without undertaking a detailed analysis of these spheres in Polish conditions, a discrepancy between postulated principles and actual social policy is clearly visible.

Key words

Principle of subsidiarity, family, social policy, education

Andrzej Urbaniak

Komplementarność działań rodziny i społeczeństwa w wychowaniu

ABSTRAKT

Wychowanie nie jest prostą sumą działań rodziny i instytucji społecznych. Zarówno szkoła, jak i różne organizacje społeczne (w szczególności młodzieżowe) oraz instytucje kościelne podejmujące działania wychowawcze zobowiązane są do respektowania zapisów Karty Praw Rodziny uznającej rodzinę za pierwszą i w pewnym sensie nadrzędną wspólnotę wychowującą. Właściwe efekty wychowawcze można uzyskać tylko w sytuacji spełnienia określonych reguł współpracy wszystkich podmiotów wychowujących. Warto się pochylić nad tymi regułami i poszukiwać nowych sposobów realizacji ich treści.

Słowa kluczowe

wychowanie, zasada pomocniczości, komplementarność, ekonomia wychowania

Complementary Actions of the Family and Community towards Upbringing

ABSTRACT

Upbringing is not merely a mix of activities on the part of the family and social institutions. Schools as well as different social organisations (especially youth ones) or church institutions responsible for upbringing activities are obliged to respect the Charter of the Rights of the Family. According to his document the family is the first and prior community of upbringing. Proper effects can be obtained only when certain conditions and rules of cooperation concerning all the entities engaged in the process of upbringing are implemented. It is worthwhile to discuss these rules and seek new ways of putting them into action.

Key words

upbringing, principle of subsidiarity, complementarity, economy of upbringing

MONIKA OLIWA-CIESIELSKA

Przemoc w rodzinie doświadczonej kryzysem

ABSTRAKT

Artykuł analizuje sytuację przemocy w rodzinie i jej wpływ na dysfunkcjonalne role jej członków. Problem osadzony jest w kontekście danych socjologicznych, a także w

wybranych aspektach pomocy rodzinie, jakimi są na przykład działania dotyczące interwencji kryzysowej. Obok nich w artykule wymienione są wskazania dotyczące podstawowych wymogów skutecznej pomocy w sytuacji dysfunkcji rodziny.

Analiza skupiona jest również na roli dziecka w rodzinie doświadczającego przemocy bezpośredniej i pośredniej, odgrywającego rolę obserwatora cierpień bliskich. Ważnym wątkiem rozważań jest także wskazanie na zaburzenie rozwoju dziecka doświadczającego traumatycznych przeżyć i konsekwencji z tym związanych. Obok traumatycznych przeżyć lokowane są także problemy dziecka w roli świadka relacjonującego o sytuacji w rodzinie w celu uruchomienia profesjonalnej pomocy. W związku z tym treść artykułu odnosi się także do wymogów profesjonalnego prowadzenia wywiadów mających służyć badaniu sytuacji w rodzinie, a także do konieczności oddziaływania terapeutycznego na dzieci będące ofiarami przemocy.

Słowa kluczowe

dysfunkcje rodziny, przemoc, dziecko w roli świadka przemocy, interwencyjna pomoc rodzinie, oddziaływanie terapeutyczne

Violence in a Family Experiencing Crisis

ABSTRACT

The article analyzes the situation of violence in the family and its impact on dysfunctional roles of its members. The problem is viewed in the context of sociological data and selected aspects of assistance to the family, such as crisis intervention care. Besides intervention actions, the article discusses recommendations pertaining to basic requirements of effective help in a situation of family dysfunction.

The focus of the analysis is on the role of the child in a family experiencing direct and indirect violence, where it plays the role of an observer of the suffering of its close ones. An important issue considered here is that of developmental disorders in a child with experience of trauma and its consequences. Traumatic experiences often go hand in hand with the problems of a child in the role of a witness reporting the situation in the family in order to trigger professional assistance. In connection with this the article also discusses the requirement

of conducting professional interviews to investigate the situation in the family, and the necessity of therapeutic interaction with children who are victims of family violence.

Key words

family dysfunctions, violence, child as a witness of violence, intervention assistance to the family, therapeutic interaction

JÓZEF MŁYŃSKI

Wykluczenie społeczne wyzwaniem dla współczesnego świata

ABSTRAKT

Społeczeństwo, w którym egzystuje współczesny człowiek, jest nie tyle trudne, ile bardzo złożone. Dlatego też wielu ludzi nie radzi sobie z różnymi problemami natury osobistej i społecznej. Wielu z nich doświadcza wykluczenia społecznego definiowanego jako efekt różnego rodzaju upośledzeń społecznych, wobec czego jednostka lub grupa nie może w pełni uczestniczyć w życiu gospodarczym, społecznym, ekonomicznym i politycznym społeczeństwa, do którego należy.

Podmiotem wykluczenia społecznego jest przede wszystkim jednostka, która na drodze realizacji własnego *humanitas* została wykluczona w sposób przez siebie zawiniony lub doznała wykluczenia z powodu niewłaściwej polityki państwa. Do najważniejszych problemów lokujących się w obrębie wykluczenia autor zalicza: niepełnosprawność, bezrobocie, bezdomność, uzależnienia, samotność i ubóstwo.

Scharakteryzowano przywołane powyżej obszary wykluczenia oraz podjęto próbę wskazania sposobów pomocy jednostkom, które stały się ofiarami wykluczenia. Podstawową instytucją pomagającą tym osobom jest pomoc społeczna, której pierwszym i podstawowym celem jest ulepszanie życia społecznego. Ważne miejsce zajmują w niej pracownicy socjalni, którzy jako jednostki wykształcone i kompetentne mogą wpływać na lepsze życie człowieka.

Niestety, współcześnie nie zawsze w wystarczający sposób zaspokajane są podstawowe potrzeby zagubionych osób. Najsilniej dotyczą one grupy i jednostki najsłabsze. Wskutek owych braków w polityce społecznej oraz w jej przedmiotowych zakresach: w polityce ludnościowej, rodzinnej, edukacyjnej, mieszkaniowej, polityce podziału dochodu, zabezpieczenia społecznego, zatrudnienia, następuje erozja najsłabszych ogniw systemu społecznego. Konieczne zatem wydaje się otwarcie polityki państwa na różne problemy społeczne, nie zawsze zawinione przez jednostkę, ale przez system, w którym się ona znalazła.

Słowa kluczowe

wykluczenie społeczne, marginalizacja, bieda, bezdomność, niepełnosprawność, samotność, praca socjalna, pomoc społeczna, pracownik socjalny, polityka społeczna

Social Exclusion as a Challenge to Contemporary World

ABSTRACT

The society in which today's man exists is not only difficult but also complicated. That is why many people cannot cope with personal and social problems. Many of them experience social exclusion defined as the effect of various social disabilities, due to which an individual or a group cannot fully participate in social, economical and political life of the society to which they belong. The subject of social exclusion is most of all an individual, who was excluded on his way to realize his own *humanitas* due to his own faults or because of improper policy of the country. The most important problems located within the area of exclusion include: disability, unemployment, homelessness, addictions, loneliness and destitution.

The above mentioned areas of exclusion are characterized and the author attempts to indicate ways to help those who have become victims of exclusion. The basic institution which helps the excluded is social aid, whose first and foremost aim is improving social life. Within social aid, social workers play an important role, since as educated and competent they can have an influence on improving a person's life. Unfortunately, the basic needs of an excluded person are not always adequately addressed. These shortcomings affect most of all the weakest groups and individuals. Due to deficiencies in social policy and its subject areas: population, family, education, housing, income sharing, social security, employment - there occurs erosion of the weakest links of the social system. Thus there is a need of opening the policy of the state towards various social problems which are not always the fault of an individual but of the system, to which he/she belongs.

Key words

social exclusion, marginalization, poverty, homelessness, disability, loneliness, social aid, social worker, social policy

BOGDAN PEĆ

Systemowe rozumienie uzależnienia w rodzinie

ABSTRAKT

Uzależnienie jest chorobą wielowymiarową. Osoba zażywająca substancje psychoaktywne przeżywa wiele trudności intrapsychnicznych, które motywują ją do podjęcia terapii odwykowej. Jednak w powstawaniu uzależnienia ważną rolę odgrywają relacje wewnątrzrodzinne. Analizując wiele przypadków pacjentów leczących się w Katolickim Ośrodku „Dom Nadziei” w Bytomiu, można określić swoisty model rodziny osoby uzależnionej. Terapia rodzin jest próbą analizy tego „patologicznego modelu”, a zarazem stwarza nową perspektywę, nową narrację funkcjonowania rodziny.

Słowa kluczowe

terapia rodzin, terapia uzależnień, system rodzinny, uzależnienie

A Systemic Understanding of Addiction in the Family

ABSTRACT

Addiction is a multidimensional disease. A person who takes psychoactive substances experiences numerous intrapsychic difficulties which motivate him/her to seek drug therapy. It must be remembered, however, that intra-family relations play an important role in the formation of addiction. Based on case study of the patients undergoing treatment at the Catholic Centre "Home of Hope" in Bytom it is possible to define a specific model of an addict's family. The therapy of families is an attempt to analyze this "pathological model", but at the same time it opens a new perspective, a new narration of the family's functioning.

Key words

therapy of families, therapy of addiction, family system, addiction

MAREK ANDRZEJEWSKI

Ewolucja pieczy zastępczej przez pryzmat nowych regulacji prawnych

ABSTRAKT

Artykuł dotyczy ewolucji pieczy zastępczej, w tym zwłaszcza prawnego jej aspektu. Autor wskazuje na ideę ochrony praw człowieka i zasadę pomocniczości jako filozoficzny fundament jej funkcjonowania.

Pieczka zastępcza może mieć formę rodzinną (rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka) oraz instytucjonalną (różnego typu placówki instytucjonalne). Prawo preferuje formy rodzinne, jednak autor podkreśla, że najlepszą formą jest ta, która w konkretnej sytuacji daje największe szanse powrotu dziecka do rodziny.

Uchwalona 9 czerwca 2011 r. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest dowodem na kontynuację funkcjonowania pieczy zastępczej jako przede wszystkim formy wspierania rodziny.

Słowa kluczowe

piecza zastępcza, wspieranie rodziny, reintegracja rodziny, pomoc społeczna, praca socjalna, prawo rodzinne

The Evolution of Foster Care from the Perspective of Legal Regulations

ABSTRACT

The article deals with the evolution of foster care, especially its legal aspect. The author refers to the idea of protection of human rights and the principle of subsidiarity as philosophical grounds for the functioning of this institution.

Foster care can assume either the form of kinship placement (foster families, family-type children's home) or an institutional form (various types of institutional establishments). The law prefers kinship placement, but the author emphasizes that in fact the best form of foster care is the one which in a specific situation offers the greatest chance of the child's return to its family.

The Act on Supporting the Family and the System of Foster Care passed on 9th June 2011 is evidence of the functioning of foster care first and foremost as a form of supporting the family.

Key words

Foster care, supporting the family, family reintegration, social aid, social work,

KRZYSZTOF STACHEWICZ

O (nad)używaniu przedrostka „post” w czasach (po)nowoczesnych

ABSTRAKT

Artykuł podejmuje problem współczesnego nadużywania przedrostka „post” w dyskursie z zakresu nauk społecznych i humanistycznych oraz w języku publicznym i potocznym. Zdaje się, że sytuacja człowieka epoki (po)nowoczesnej jest sytuacją postczłowieka, żyjącego w postrzeczności. Opisywane w artykule klimaty nie mogą nie wpływać na rozumienie, ale i przeżywanie rzeczywistości małżeństwa i rodziny. W każdym razie warto przyglądać się implikacjom płynącym z nadreprezentacji prefiksu „post” we współczesnych narracjach.

Słowa kluczowe

ponowoczesność, postmodernizm, „post”, *homo videns*

On (Over)using the Prefix „Post” In (Post)modern Times

ABSTRACT

The article deals with the problem of overusing the prefix “post” in social studies discourse and humanistic discourse as well as in public and colloquial language in contemporary times. The situation of a human being in the (post)modern epoch seems to be the situation of a post-human being living in post-reality. Trends discussed in the article must influence not only the understanding but also the experiencing of the reality of marriage and family. It is certainly worthwhile to analyze the implications arising from an over-representation of the prefix “post” in contemporary narrations.

Key words

postmodernity, postmodernism, “post”, *homo videns*

JACEK JAN PAWŁOWICZ

Ideologia *gender* realnym zagrożeniem dla małżeństwa i rodziny

ABSTRAKT

Gender jest jedną z tych niebezpiecznych i szeroko dziś lansowanych ideologii, która walczy z tradycyjną rodziną i macierzyństwem. Macierzyństwo i wychowywanie dzieci są według niej formą ucisku kobiety. Dlatego antykoncepcja, aborcja na żądanie, rozpasanie seksualne są warunkami niezbędnymi do „wyzwolenia” kobiet.

Ideologia ta zakłada, że człowiek nie rodzi się ani kobietą, ani mężczyzną w sensie kulturowym. To dana kultura konstruuje określenia „kobieta” i „mężczyzna” i w ten sposób determinuje człowieka. Wiele cech „kobiecych” i „męskich” pochodzących z różnic biologicznych teoria *gender* uważa za mity społeczne. Polaryzacja społeczności na kobiety i mężczyzn prowadzi według niej do szowinizmu i mizoginii.

Gender, która przejęła idee i założenia ruchu feministycznego, oddzieliła seksualność od prokreacji, a to w konsekwencji doprowadziło do oddzielenia prokreacji od małżeństwa. Jeżeli zostają odseparowane te dwie sfery, to staje otworem prosta droga do uznania „praw” osób homoseksualnych do małżeństwa i posiadania dzieci (np. przez adopcję lub sztuczne zapłodnienie) oraz do tworzenia tzw. „wolnych związków” bez żadnych zobowiązań i odpowiedzialności. To wszystko stanowi realne zagrożenie dla tradycyjnie pojmowanego małżeństwa i rodziny.

Słowa kluczowe

feminizm, *gender studies*, homoseksualizm, macierzyństwo, małżeństwo, płęć społeczno-kulturowa, rodzina, Simone de Beauvoir, wolne związki

Gender Ideology as a Real Threat to Marriage and Family

ABSTRACT

'Gender' is one of those dangerous and widespread ideologies today which fights against traditional family and maternity. According to this ideology, maternity and bringing up children are nothing else but a form of oppressing women. That is why contraception, abortion on demand and sexual debauchery are necessary conditions leading to women liberation.

This ideology assumes that a human being is not born a man or a woman in a cultural sense. It is a given culture that creates labels 'man' and 'woman', thus determining human beings. The theory of gender views as social myths many feminine and masculine qualities stemming from biological differences. According to *gender*, polarization of the society between men and women leads up to chauvinism and misogyny.

Gender, which has adopted ideas and assumptions of the feminist movement, has separated sexuality from procreation and this as a consequence has led to separating procreation and marriage. If those two spheres are separated, a straight way will be open to acknowledging the 'rights' of homosexuals to be married and have children (either through adoption or artificial insemination) and to establishing the so called 'free relationships' with no commitments or responsibilities. All these constitute a real threat to marriage and family in a traditional sense of the word.

Key words

feminism, gender studies, homosexuality, maternity, marriage, social and cultural sex, family, Simone de Beauvoir, free relationships

MONIKA WALUŚ

Po rewolucji seksualnej – czas na małżeństwo. Rozważania w świetle *Familiaris consortio*

ABSTRAKT

Celem niniejszego artykułu jest ukazanie przejawów kryzysu dotyczącego współczesne małżeństwa, będącego skutkiem rewolucji seksualnej, emancypacji kobiet i zanegowania obowiązujących dotychczas wartości. Refleksje inspirowane obserwacjami zachodzących obecnie zmian w postrzeganiu duchowości małżeńskiej zaprezentowano w świetle *Familiaris consortio*.

Słowa kluczowe

małżeństwo, świętość, duchowość, partnerstwo, równość, wolność, oczekiwania, miłość, kryzys

After Sexual Revolution – Time for Marriage. Reflections in the Light of *Familiaris consortio***ABSTRACT**

The object of the article is to show the manifestations of the crisis that touches contemporary marriages and which is a result of sexual revolution, women's emancipation and a negation of hitherto valid values. Reflections inspired by observations of currently ongoing changes in the perception of marriage spirituality are presented in the light of *Familiaris consortio*.

Key words

marriage, holiness, spirituality, partnership, equality, freedom, expectations, love, crisis

Andrzej Bohdanowicz

Masturbacja w świetle katolickiego spojrzenia na ludzką płciowość**ABSTRAKT**

Masturbacja jako zagadnienie naukowe nadal budzi kontrowersje. Autor niniejszego artykułu prezentuje ten temat w szerokim kontekście współczesnej psychologii, pedagogiki i innych dyscyplin wiedzy zajmujących się ludzką egzystencją. Moralny wymiar masturbacji musi być rozpatrywany w świetle problematyki ludzkiego bycia, ponieważ tylko w takiej perspektywie można stworzyć uzasadnioną opinię o tej delikatnej kwestii.

Słowa kluczowe

płciowość człowieka, masturbacja, antropologia, moralny wymiar masturbacji, masturbacja jako nałóg, terapia proponowana uzależnionym od masturbacji

Masturbation in the Context of Catholic View on Human Sexuality**ABSTRACT**

Masturbation is still a controversial issue among researchers. The author shows that modern psychology, pedagogy and other disciplines dealing with the human being try to

perceive masturbation in a wider, anthropological context. Therefore, moral assessment of masturbation has to be based on a comprehensive approach to the human being, because only in such a perspective one can form justifiable judgments on such delicate matters.

Key words

human sexuality, masturbation, anthropology, moral assessment of masturbation, masturbation as an addiction, therapy offered to masturbation addicts

MAREK JUREK

Prawa rodziny: wyzwanie dla polityki Rzeczypospolitej
Family Rights: A Challenge to the Policy of the Republic of Poland